

VZTAH STÁT – NEZISKOVÝ SEKTOR

FINANCOVÁNÍ NO Z VEŘEJNÝCH ZDROJŮ

Zuzana Prouzová, březen 2016

VZTAH STÁT – NEZISKOVÝ SEKTOR, VEŘEJNÉ FINANCOVÁNÍ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

- Teoretické přístupy k vztahu stát–neziskový sektor
- Zdroje neziskových organizací (Zaostřeno na veřejné)
- Veřejné financování neziskových organizací
  - Přímé
  - Nepřímé
- Státní dotační politika ČR vůči NNO
  - Vývoj
  - Oblasti a trendy

TEORETICKÉ PŘÍSTUPY

- Teorie vládních a tržních selhání (*Government/Market Failure Theory*)
- Teorie důvěry (*Trust Theories*)
- Teorie vzájemné závislosti (*Interdependence theory*)
- 3 režimy Sociálního státu (*Welfare State*) podle Esping-Andersenovy typologie
- Salomon-Anheierova teorie společenských kořenů moderní občanské společnosti (také jako teorie sociálních zdrojů (*Social Origins Theory*))
- 3rd party Government

Poskytovatelé veřejných služeb

Veřejné organizace	Soukromé neziskové Organizace	Ziskové organizace
<ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="127 668 444 782">❑ Politické rozhodnutí <li data-bbox="127 939 463 1053">❑ Příspěvkové organizace <li data-bbox="127 1082 517 1139">❑ Státní podniky	<ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="622 659 946 773">❑ Dobrovolné rozhodnutí <li data-bbox="622 945 880 988">❑ Sdružení <li data-bbox="622 1016 1097 1130">❑ Obecně prospěšné společnosti <li data-bbox="622 1159 1108 1202">❑ Církevní organizace	<ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="1336 668 1676 782">❑ Ekonomické rozhodnutí <li data-bbox="1336 931 1665 1045">❑ Obchodní společnosti <li data-bbox="1336 1073 1719 1188">❑ Fyzické osoby (podnikatelé)

DŮVODY FINANCOVÁNÍ NO Z VEŘEJNÝCH ZDROJŮ

- ve funkcích a rolích NO společensky žádoucích;
- v existenci mikroekonomických selhání trhu (čili nedostatečné zabezpečení statků, které trh není schopen produkovat nebo je neprodukuje v optimální míře), zneužívání dominantního postavení, v existenci externalit či asymetrie informací, apod.;
- v existenci heterogenní poptávky mající za následek selhání státu v zabezpečování veřejných statků a služeb pro jedince a skupiny s minoritními preferencemi;

DŮVODY FINANCOVÁNÍ NO Z VEŘEJNÝCH ZDROJŮ

*„...Je věcí státu, v jaké míře svěří své úkoly státním organizacím, nebo občanským organizacím... Je tedy věcí vzájemné důvěry mezi státem a příslušnou občanskou organizací při převedení služeb mimo státní sféru. Občanská organizace musí svojí činností přesvědčit o tom, že je schopna služby zajišťovat, a to za finančních a věcných podmínek daných státem, a na druhé straně stát musí přesvědčit o úmyslu tyto služby příslušné občanské organizaci svěřit. V tomto směru je nesmírně důležité vybudovat důvěryhodnost občanských společností, protože **v mnoha případech se ukazuje, že tyto společnosti zajišťují potřebné služby na daleko vyšší úrovni, jelikož je zde přímý prvek osobní účasti a snahy na vysoké úrovni.** Vyplývá to hlavně z toho, že společnosti jsou ustavovány z osob, které **považují poskytování služeb za poslání a ne za zaměstnání...**“.*

(MF ČR, online)

Praktické důsledky vztahu státu a NS

- Činnost státu a činnosti organizací NS (výlučná, komplementární, alternativní)
- Od spolupráce po konflikt, včetně varianty neutrality
- Oblasti ovlivnění NS (nadání, zájmová činnost, poskytování veřejných služeb)
- Organizace neziskového sektoru ovlivňují činnost státu (veřejným připomínkovaním legislativních návrhů, lobbingem, generováním odborníků)
- Stát ovlivňuje činnost organizací neziskového sektoru (legislativně, finančně)

ZDROJE

- **Charakter zdroje** : finanční X nefinanční prostředky
- **Geografický původ zdroje** : domácí X zahraniční
- **Původ prostředků organizace** : interní (hospodářská činnost, členské příspěvky) X externí (veřejné, soukromé)
- **způsobu nabytí** : přímé X nepřímé

VÝNOSY NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Nejnovější údaje:

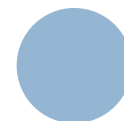
Viz SÚNI

Zdroj: ČSÚ (2015)

Za rok 2008:

Viz příložený dokument.

Zdroj: ČSÚ (2010) - upraveno

VEŘEJNÉ ZDROJE - PŘÍMÉ

- státní rozpočet (dotace a veřejné zakázky),
- ostatní veřejné rozpočty (dotace a dary a veřejné zakázky),
- zdroje Evropské unie (EU) prostřednictvím státního rozpočtu (dotace a zakázky),
- komunitární programy EU,
- zahraniční zdroje (mimo EU), aktuálně například Program švýcarsko-české spolupráce
- nebo Finanční mechanismy Evropského hospodářského prostoru a Norska,

- Nadační investiční fond (neaktuální)

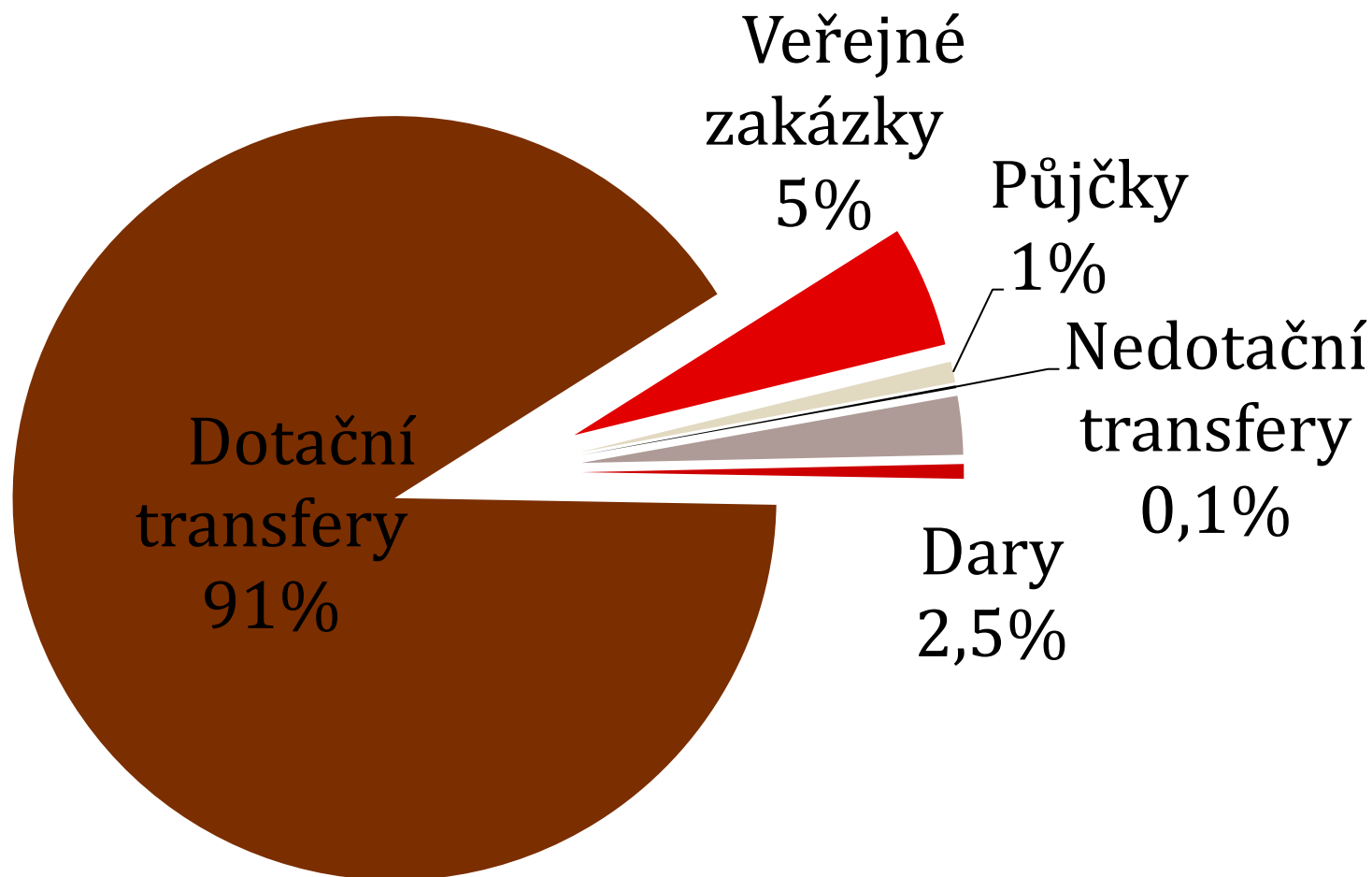

Financování z veřejných rozpočtů

Financování - přímé	stát	kraje	obce
dotace	☒	☒	☒
veřejné zakázky	☒	☒	☒
dary: finanční a materiální		☒	☒
půjčky (přímé i nepřímé)	☒	☒	☒

Podíl nástrojů přímého financování NNO z veřejných rozpočtů v roce 2008 (v %)

Financování z veřejných rozpočtů

- NNO v roce 2008 dosáhly na 11 mld. Kč z veřejných rozpočtů.
- Více než 90 % příjmů z veřejných rozpočtů tvoří pro NNO dotace, které jsou z více než 60 % alokovány ze státního rozpočtu.
- NNO se podílejí na jednotlivých nástrojích financování z úrovní veřejné správy v jednotkách procent (na dotacích (3,5%), na veřejných zakázkách (0,9%), na půjčkách (6,1%)).

Velikost a podíl finančních prostředků poskytnutých NNO z veřejných rozpočtů v roce 2008 podle nástroje financování

Velikost finančních prostředků poskytnutých NNO z výdajové stránky veřejných rozpočtů v roce 2008 dle oblasti a rozpočtu

Viz příložený dokument

PŘÍMÝ ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ NNO Z VEŘEJNÝCH ZDROJŮ

Role NNO

- jako významná a specifická v dílčích oblastech veřejných služeb pro obyvatelstvo např. vybrané sociální, zdravotní a jiné služby i v oblasti tělovýchovy a zájmové činnosti;
- jako alternativního poskytovatele ve veřejných službách např. jako je vzdělávání či kultura;

PŘÍMÝ ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ NNO Z VEŘEJNÝCH ZDROJŮ

Role NNO

- jako nejdůležitějšího (popřípadě výhradního) poskytovatele úzce specializovaných veřejných služeb např. u humanitární zahraniční pomoci, multikulturní činnosti, integrace romské populace či ekologické osvěty;
- jako důležitého (popřípadě výhradního) poskytovatele marginálních segmentů veřejných služeb označované jako ostatní činnosti či činnosti jinde nezařazené v rámci jednotlivých odvětví

PŘÍMÝ ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ NNO Z VEŘEJNÝCH ZDROJŮ

Více, jak 90 % příjmů z veřejných rozpočtů tvoří pro NNO dotace, které jsou z více než 60 % alokovány ze státního rozpočtu.

Kdo jsou příjemci?

Viz dokument

Financování NNO z veřejných rozpočtů.

Přímé financování

- ❑ Prakticky realizováno několika veřejnými politikami
- ❑ jednou z nich je Státní dotační politika ČR vůči NNO (SDP)
  - ❑ Příjemci
  - ❑ Oblasti podpory
  - ❑ Praktické naplnění SDP (Podpora činnosti NNO, Nákup veřejných služeb, Naplnění meziresortních politik, Naplnění resortních politik, Ostatní politiky)

Financování z veřejných rozpočtů

Financování – nepřímé	stát	kraje	obce
slevy na daních	☒		
úlevy od správních poplatků	☒	☒	☒
úlevy od místních poplatků		☒	☒
prodej a pronájem majetku v symbolické či netržní ceně		☒	☒
Odpuštění, snížení sankcí, splátek	☒	☒	☒
pracovní čas zaměstnanců úřadu pro potřeby organizace.			☒
využití komunikačních a propagačních kanálů úřadů	☒	☒	☒

Nepřímá podpora od obcí

Nejčastěji možnost využití komunikačních a propagačních kanálů

- ve formě obecního rozhlasu (69 %),
- obecní nástěnky (69 %)
- nebo na webových stránkách (71 %) obce.

Nepřímá podpora od obcí

Druhou nejčastěji poskytovanou skupinou podpor je zapůjčení majetku a zdrojů obce ve formě

- pronájmu prostor zadarmo či v symbolické ceně (63 %),
- půjčení technického a jiného vybavení obce (55 %)
- pracovní čas zaměstnanců úřadu pro potřeby organizace (43,5 %).

Nepřímá podpora od obcí

Třetí skupinou jsou

- věcné (37 %) a
- finanční (35,5 %) dary.

Nejméně často používanou skupinou jsou

- osvobození od placení místních poplatků (16 %)
- slevy na daně z nemovitostí (6 %).

NEPŘÍMÁ PODPORA OBECNĚ

Významné zdroje pro NNO jsou i nepřímé způsoby financování NNO, které se nepromítají do příjmové stránky NNO.

- ❑ služby poskytnuté NNO aniž by za ně musela platit (nájem, reklama, půjčky apod.)
- ❑ či bezplatně odvedená práce dobrovolníky.

(V roce 2008 neziskové instituce sloužící domácnostem získaly bezplatnou dobrovolnou práci ve výši 6,3 mld. Kč).

DOTACE NNO Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ

- Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2012
- Prezentace výsledků Rozboru financování NNO z veřejných rozpočtů v roce 2012 (2014) viz přiložené dvě PPT

ZDROJE K PŘEDNÁŠCE

- PROUZOVÁ, Zuzana a Kateřina ALMANI TŮMOVÁ. Rozbor financování nestátních neziskových organizací z veřejných rozpočtů v roce 2012. Praha: Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2014. 68 s.
- ČSÚ: Satelitní účet neziskových institucí [online] Dostupné na WWW : http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_sat
- RVNNO: webové stránky a dokumenty RVNNO [online] Dostupné na WWW : <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/zakladni-informace-767/>